

*Г. С. Коваленко,
кандидат педагогічних
наук, старший викладач
А. Д. Подвінська,
студентка факультету
іноземних мов
Криворізький державний
педагогічний університет*

РОЗВИТОК ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК НА УРОКАХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ШКОЛЯРІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ ЗА ДОПОМОГОЮ НАВЧАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-ПРОГРАМ

Коваленко Г. С., Подвінська А. Д. Розвиток граматичних навичок на уроках з англійської мови у школярів основної школи за допомогою навчальних інтернет-програм.

Статтю присвячено використанню навчальних інтернет-програм на уроках англійської мови для розвитку граматичних навичок в учнів основної школи. Розроблено план-конспект уроку з англійської мови у 7 класі на тему “City features”, підтему “Quantifiers” з використанням мобільних додатків “Johnny Grammar’s Word Challenge” та “Oxford English Grammar and EnglishListening”.

Ключові слова: граматичні навички, інтернет-програми, план-конспект, учні основної школи.

Коваленко А. С., Подвинская А. Д. Развитие грамматических навыков на уроках английского языка учащихся основной школы с помощью учебных интернет-программ.

Статья посвящена использованию учебных интернет-программ на уроках английского языка для развития грамматических навыков у учащихся основной школы. Разработан план-конспект урока по английскому языку в 7 классе на тему “City features”, подтему “Quantifiers” с использованием мобильных приложений “Johnny Grammar’s Word Challenge” и “Oxford English Grammar and EnglishListening”.

Ключевые слова: грамматические навыки, интернет программы, план-конспект, учащиеся основной школы.

Kovalenko H., Podvinska A. The development of grammar skills of primary school students at English lessons through online educational programs.

The article is devoted to the use of online programs at English lessons for the development of grammar skills of primary school students. A lesson for the students of the 7th form on the topic "City features", subtopic "Quantifiers", with the use of mobile applications "Johnny Grammar's Word Challenge" and "Oxford English Grammar and English Listening" was designed.

Key words: grammar skills, Internet programs, lesson plan, school students.

Навчання іноземних мов є невід'ємною частиною шкільного процесу сьогодення в Україні. Для того щоб оволодіти мовною компетенцією для вільного спілкування, учень повинен також засвоїти фонетичні, лексичні та граматичні навички. Хоча сьогодні існують всі умови для успішного вивчення іноземної мови, у школярів часто виникають труднощі при формуванні граматичних навичок. Тому вчителі все більше і більше приділяють увагу проблемі методики розвитку граматичних навичок учнів, адже без них неможливе формування мовленнєвої компетенції. Дану проблему розглядали такі дослідники, як О. Б. Бігич, О. І. Вовк, С. Ю. Ніколаєва, Н. К. Скляренко, С. Ф. Шатілов та ін. Значний внесок у розробку даної проблеми зробила Н. К. Скляренко [2], яка систематизувала етапи роботи з новими граматичними структурами (ГС), охарактеризувала шляхи ознайомлення з ними та розробила певні алгоритми пояснення нового граматичного матеріалу.

Актуальність дослідження обумовлена інтересом до таких новітніх методів формування граматичної компетенції, як використання інтернет-програм на уроках іноземної мови, які можуть служити вирішенням проблеми підвищення ефективності розвитку граматичних навичок в школі.

Мета дослідження — дослідити використання інтернет-програм як засіб розвитку граматичних навичок в основній школі і розробити план-конспект уроку з англійської мови у 7 класі з використанням мобільних додатків.

При формуванні граматичних навичок в основній школі враховуються психолого-педагогічні особливості розвитку дитини. У цей період в учнів розвивається мислення, набуваючи абстрактно-логічного характеру; формуються навички опосередкованого запам'ятовування; формується індивідуальний стиль мовлення; розвиваються творчі здібності. Це дає змогу вчителю підготувати методичну базу, яка розкриє розумовий потенціал учня: проблемне навчання та дискусії; тематичні та творчі вправи, які вимагають активності на уроці.

При методичному аспекті навчання граматики беруться до уваги такі характеристики граматичних навичок як автоматизованість, гнучкість та стійкість і поетапність їх формування. ГС можуть бути

морфологічні та синтаксичні (рецептивні та репродуктивні). В умовах основної школи учні оволодівають граматичним мінімумом, вивчаючи часові форми дієслова, модальність та формоутворення.

При формуванні граматичної компетенції найчастіше використовують функціонально-значеневий підхід, при якому оволодіння ГС відбувається в 3 етапи, заліплюючи навички рецептивними, репродуктивними та іноді некомунікативними вправами.

У зв'язку з розвитком інформаційних технологій, розширяється запас засобів вивчення іноземних мов. Комп'ютерна інтернет-програма є однією з найефективніших засобів, адже вони активізують діяльність учнів у процесі навчання та дозволяють вчителям підготувати великий обсяг матеріалу у коротші терміни.

Інтернет-програми застосовуються у багатьох сферах навчання. За допомогою онлайн-ресурсів учень ознайомлюється з новим матеріалом та формує граматичні навички за допомогою тренувальних вправ. Вчитель, у свою чергу, може знаходити нові онлайн-джерела інформації або використовувати програми за для поточного контролю оволодіння граматики учнями, адже інтернет-програми дозволяють одержувати відомості про учнів та формувати правильні відповіді завдань заздалегідь.

Сьогодні в Інтернеті існує безліч програм і мобільних додатків для вивчення англійської мови. Корисними для розвитку граматичних навичок є додатки, які включають в себе навчальну інформацію з граматики, оснащену флеш-картками, відео- та аудіоматеріалом; тренувальні вправи за різними методиками; контроль знань у тестовій формі та миттєву перевірку помилок. Найбільший недолік таких засобів навчання є обмеженість безкоштовного контенту та онлайн-реклама. Найпопулярнішими програмами та додатками є "LinguaLeo", "Duolingo", "English Dom", "Easy Ten", "Memrise", "Rosetta Stone", "Learn English Grammar", "English Grammar in Use Activities By Cambridge University Press", "Johnny Grammar's Word Challenge", "Oxford English Grammar and English Listening" та багато інших. Ми проаналізували низку програм і розробили план-конспект уроку з використанням інтернет-програм, за допомогою яких можемо розвивати граматичні навички учнів основної школи на уроках з англійської мови.

Клас: 7

Тема: "On the streets"

Підтема: "Quantifiers"

Тематика ситуативного спілкування: “Comparing the information”.

Мовний інвентар: граматика: Quantifiers, Present Simple, Present Perfect, Future Simple, Present Continuous; лексика з теми “City features”.

Намір учителя:

- Вдосконалювати вміння учнів використовувати англійську мову, як засіб спілкування в рамках теми “Quantifiers”;
- розширювати лексичний запас з теми “On the streets”;
- розвивати мовну здогадку; здатність до порівняння і зіставлення поданої інформації та явищ;
- вдосконалювати користування навчальними інтернет-програмами для закріплення граматичного матеріалу
- стимулювати бажання спілкуватися англійською мовою;
- розвивати аналітичне і критичне мислення;
- виховувати почуття поваги до інших людей і до себе.

Очікуваний результат:

- учень правильно вживає граматичні одиниці з даної теми;
- порівнює і зіставляє подану інформацію та явища;
- вдосконалює користування навчальними інтернет-програмами;
- спілкується у межах обраної тематики;
- чітко та обґрунтовано висловлює свою думку.

Методи: інтерактивні (групова робота, парна робота), ведення дискусії, діалогічні (ведення бесіди).

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: дошка, ноутбук, мобільний додаток “Oxford English Grammar and English Listening”, мобільний додаток “Johnny Grammar’s Word Challenge”.

Схематичний план уроку

I. Початок уроку.

1. Привітання та організація класу. (1 хв.)
2. Введення в іншомовну атмосферу. (4 хв.)
3. Повідомлення теми та мети уроку. (1 хв.)

II. Основна частина уроку

1. Введення нового граматичного матеріалу. (12 хв.)

2. Виконання вправ на закріплення нових граматичних одиниць. (12 хв.)
3. Розвиток вмінь говоріння за темою уроку. (7 хв.)
4. Контроль успішності засвоєння матеріалу за допомогою онлайн-вікторини. (3 хв.)

III. Завершення уроку

1. Підсумки уроку. (2 хв.)
2. Оцінювання діяльності учнів. (1 хв.)
3. Пояснення домашнього завдання. (2 хв.)

Хід уроку

I. Початок уроку.

1. Привітання та організація класу.

T. Hello, boys and girls. I hope everybody is fine today. Don't get nervous, be energetic and optimistic.

2. Уведення в іншомовну атмосферу.

T. At the previous lesson you read that strawberries and cream are traditionally served at Wimbledon. Think about the questions and try to guess:

1. How many strawberries are served at Wimbledon each year? (*about 28000 kilos*)

2. How much cream is served with them? (*about 7000 litres*)

3. How many strawberries are there in each bowl? (*about 10*)

4. How much money does a bowl of strawberries cost? (*2.50 pounds*)

T. In these sentences you can see the words many and much. What is the difference between them?

P1: We use many with countable nouns and much with uncountable.

3. Повідомлення теми та мети уроку.

T. So, as you can see, today our topic is called "Quantifiers". We will refresh our memory about some of quantifiers, find out new facts about them and will practice to use them correctly in our speech.

II. Основна частина уроку.

1. Введення нового граматичного матеріалу.

T. As a part of your home task I have asked you to download the app "Oxford English Grammar and English Listening" and log in. Today we are going to work in this app, so, please, open it [5].

T. Choose the option "Quantifiers" and then "Quantifiers that answer "How much?" and "How many?". Marina, please, read the rules.

T. So, children, who can give me a definition of quantifiers?

Quantifiers that answer HOW... 🍪

THE QUANTIFIERS

Quantifiers are adjectives and adjectival phrases that give approximate answers to the questions "How much?" and "How many?"

Examples

I've got a **little** money.
I've got a **lot of** friends.

- ✓ Numbers: Ordinal and Cardinal, percentages
- ✓ Quantifiers with countable and uncountable nouns
- ✓ A few and few, a little and little
- ✓ Some and any
- ✓ Compound nouns made with SOME, ANY and NO
- ✓ Graded Quantifiers
- ✓ Enough + Noun

P1. Quantifiers are adjectives and adjectival phrases that give approximate answers to the question "How much?" and "How many?"

T. Now, go back and choose the option "Quantifiers "much", "many", "few", "little"". Alina, please read the rules.

Quantifiers MANY, MUCH, FE... 🍪

The Quantifiers

Graded Quantifiers

They function like comparatives and hold a relative position on a scale of **increase** or **decrease**.

INCREASE From 0% to 100%		
With plural countable nouns, we use:		
many	more	most
With uncountable nouns, we use:		
much	more	most
DECREASE From 100% to 0%		
With plural countable nouns:		
few	fewer	fewest
With uncountable nouns:		
little	less	least

Examples

Quantifiers MANY, MUCH, FE... 🍪

Examples

- ☞ There are **many** people in England, **more** in India, but the **most** people live in China.
- ☞ **Much** time and money is spent on education, **more** on health services but **the most** is spent on national defence.
- ☞ **Few** rivers in Europe are not polluted.
- ☞ **Fewer** people die young now than in the seventeenth century.
- ☞ The country with **the fewest** people per square kilometre must be Australia.
- ☞ Scientists have **little** hope of finding a complete cure for cancer before the year 2,000.
- ☞ She had **less** time to study than Paul but had better results.
- ☞ Give that dog the **least** opportunity and it will bite you.

T. What is the function of these quantifiers?

P2. The functions of these quantifiers is to hold a relative position on a scale of increase or decrease.

T. Which quantifiers do we use with plural countable nouns and uncountable nouns?

P3. We use many and few with plural countable nouns and much and little with uncountable nouns.

T. What rules do you remember about “a few” and a “little” from the previous year? A child, who answers, will get 11 points!

P4. We use “a few” for countable nouns and “a little” for uncountable nouns.

T. Great! Now, go back and choose the option “The quantifier “enough””. Dima, please, read the rules.

The screenshots show a digital grammar resource titled "The quantifier ENOUGH".

Top-left screenshot: "THE QUANTIFIERS ENOUGH". **Enough + Noun**. *Enough* is usually placed **before nouns**, to indicate the quantity **required or necessary**. Examples: There is **enough** bread for lunch. She has **enough** money. We didn't have **enough** time to visit London Bridge. Are there **enough** eggs to make an omelette? Richard has **enough** talent to become a singing star.

Top-right screenshot: *Enough* is also used with **adverbs** (come after adverbs). Examples: I couldn't write **quickly enough** and I ran out of time. I haven't been to lessons often **enough** to have really learnt much. *Enough* is also used with **adjectives**, (come after adjectives). Examples: She isn't tall **enough** to be a ballet dancer. I'm afraid your work just isn't good **enough**.

Bottom-left screenshot: **Enough of**. We **don't** use **enough of** unless there is a determiner (an article, this/that, my/your/his etc). We **use** **enough of** when there is a **determiner**. Example: There ~~isn't enough of~~ bread. I've had **enough of** your nonsense! 'Your' is a determiner here. I haven't seen **enough of** the film to really form an opinion. **Enough** can also be used without a noun. That's **enough!** Be quiet! *Enough* is enough. **With adjective and noun**

Bottom-right screenshot: **Enough** can also be used without a noun. That's **enough!** Be quiet! *Enough* is enough. **With adjective and noun**. When 'enough' is used with an adjective and a noun, two positions are possible but the meaning changes. Look at these two sentences. We haven't got **big enough** nails. None of the nails are as big as we need. We haven't got **enough big** nails. We have some big nails but we need more. When **enough** comes between the adjective and the noun (big enough nails) it qualifies the adjective – it tells us that the nails aren't big enough. When **enough** comes before the adjective it qualifies the noun phrase – it tells us that there aren't enough nails.

T. In which positions in the sentence do we use the quantifiers “enough” and “enough of”?

P4. We use the quantifier “enough” after adverbs, after adjectives, between the adjective and the noun if it qualifies the adjective or before the adjective and a noun if it qualifies the noun phrase. We use “enough of” before determiners.

T. The last option for today is “The relative adverbs “some” and “any””. Lisa, please, read the rules.

The relative adverbs SOME a...

Some and Any

Some and **any** are used with countable and uncountable nouns, to describe an indefinite or incomplete quantity.

Some is used in **positive** statements:

Examples

- ☞ I had **some** rice for lunch
- ☞ He's got **some** books from the library.

It is also used in questions where we are sure about the answer.

Examples

- ☞ Did he give you **some** tea? (= I'm sure he did.)
- ☞ Is there **some** fruit juice in the fridge? (= I think there is)

The relative adverbs SOME a...

Some is used in situations where the question is not a request for information, but a method of making a request, encouraging or giving an invitation:

Examples

- ☞ Could I have **some** books, please?
- ☞ Why don't you take **some** books home with you?
- ☞ Would you like **some** books?

Any is used in questions and with **not** in **negative** statements:

Examples

- ☞ Have you got **any** tea?
- ☞ He **didn't** give me **any** tea.
- ☞ I **don't** think we've got **any** coffee left.

The relative adverbs SOME a...

SOME in positive sentences.

Examples

- ☞ I will have **some** news next week.
- ☞ She has **some** valuable books in her house.
- ☞ Philip wants **some** help with his exams.
- ☞ There is **some** butter in the fridge.
- ☞ We need **some** cheese if we want to make a fondue.

SOME in questions:

Examples

- ☞ Would you like **some** help?
- ☞ Will you have **some** more roast beef?

The relative adverbs SOME a...

ANY in negative sentences

Examples

- ☞ She **doesn't** want **any** kitchen appliances for Christmas.
- ☞ They **don't** want **any** help moving to their new house.
- ☞ No, thank you. I **don't** want **any** more cake.
- ☞ There **isn't** **any** reason to complain.

ANY in interrogative sentences

Examples

- ☞ Do you have **any** friends in London?
- ☞ Have they got **any** children?
- ☞ Do you want **any** groceries from the shop?
- ☞ Are there **any** problems with your work?

T. So, how do we use the relative adverbs “some” and “any”?

P5. We use some in positive statements and any in questions and with “not” in negative sentences.

T. Well done!

T. For summarizing, please, choose the option “Quantifiers with countable and uncountable nouns”. As you can see, we use a little, a bit (of), a great deal of and a large number of only with uncountable nouns. We use a few, a number (of), several, a large number of and a great deal of only with countable nouns. And we use no/no one, not any, some, any, a lot of, plenty of and lots of both with countable and uncountable nouns. Is everything clear?

Quantifiers with countable an... 🍪		
uncountable nouns.		
Only with uncountable nouns	With uncountable and countable nouns	Only with countable nouns
How much?	How much or How many?	How many?
a little	no/none	a few
a bit (of)	not any	a number (of)
-	some (any)	several
a great deal of	a lot of	a large number of
a large amount of	plenty of	a great number of
-	lots of	-
+ noun		

2. Виконання вправ на закріплення нових граматичних явищ.

T. Now I offer you to check your understanding of the rules with the tests in the app. Choose the option “Test Grammar in This Topic” and then “Quantifiers – Test 1”. We will do the tasks one by one and analyze the mistakes explaining the rules.

Test 1.

1. I left the job because I was making. . .

A. *too little money*   B. *too few money.*

2. I left the job because I was making. . .

A. *too few money*   B. *too little money*

3. People say that the new law isn't. . .

A. *enough tough*   B. *tough enough*

4. There wasn't . . . for everybody in the car.

A. *enough room*   B. *room enough*

8. There are ... students.
 A. *a lot of*   B. *any*   C. *much*
9. There aren't ... eggs in the refrigerator.
 A. *much*   B. *a lot of*
10. There is ... ice cream.
 A. *many*   B. *a lot of*
11. We don't drink ... coffee.
 A. *much*   B. *many*
12. We don't drink ... orange juice.
 A. *much*   B. *many*
13. We like ... jelly on our toast.
 A. *a few*   B. *a little*
14. ... apples do you have?
 A. *How many*   B. *How much*
15. ... milk do we need?
 A. *How much*   B. *How many*

3. Розвиток умінь говоріння за темою уроку.

T. Now I want you to work in pairs. Ask and answer questions about the giving ideas on the blackboard with "How many" and "How much" using quantifiers in your own answers. You have 5 minutes.

1. Bike lanes. 2. Graffiti. 3. Litter. 4. Places of eat. 5. Sport venues.

Example:

P1. How many bike lanes are there in our city?

P2. There aren't enough bike lanes, just one in the city centre.

4. Контроль успішності засвоєння матеріалу за допомогою онлайн-вікторини.

T. At the previous lesson I also asked you to download and log in the app "Johnny Grammar's Word Challenge", so, please, open the app [6].

T. Now, you are going to have a quiz. Divide into two teams. Choose the options "Play" — "Grammar" — "Few and little". You have a one a minute to do the unlimited amount of tasks. For each correct answer you get 5 points, for each wrong answer you lose 2 points. If you want to skip a question, be ready to lose all your points. The team, which will get more points in the quiz, will get 12 points for the lesson. You have 1 minute. Ready, steady, go!

T. The winner is. . . .

III. Завершення уроку.

1. Підсумки уроку. Рефлексія.

T. So, let's draw a conclusion.

T. What have we learned today?

P1. We have learned the using of quantifiers.

T. What quantifiers do we use with uncountable nouns?

P2. We use a little, a bit (of), a great deal of and a large number of only with uncountable nouns.

T. What quantifiers do we use with countable nouns?

P3. We use a few, a number (of), several, a large number of and a great deal of only with countable nouns.

T. What quantifiers do we use both with countable and uncountable nouns?

P4. We use no/no one, not any, some, any, a lot of, plenty of and lots of both with countable and uncountable nouns.

T. Great job!

2. Оцінювання діяльності учнів.

T. Today you have worked very productive. Your marks. . .

3. Пояснення домашнього завдання.

T. Your homework is to write down the rules of today's lesson from the app "Oxford English Grammar and English Listening" in your copybooks and do the Test 2 and Test 3 in this app. Also be prepared for the dictation with the words and word combinations in your students' book "Englishplus" on page 68.

T. The lesson is over. Goodbye!

Висновки. Навчальні інтернет-програми є одні з найефективніших засобів розвитку граматичних навичок в основній школі, адже сучасні учні цікавляться новітніми інтернет-технологіями. Вони охоплюють різні вправи на закріплення матеріалу та методики навчання. Для розвитку граматичних навичок цікавими є такі програми, які включають в себе логічно структуровану інформацію з граматики; рецептивні та репродуктивні вправи з формування ГС; контроль знань у тестовій формі та миттєву перевірку помилок; вікторини для підтримання азарту до учбової діяльності. Прикладом таких програм є LinguaLeo, Rosetta Stone, Learn English Grammar, English Grammar in Use Activities By Cambridge University Press, Johnny Grammar's Word Challenge, Oxford English Grammar and English Listening та багато інших. Додатки дозволяють поглибити знання учнів з різноманітних граматичних структур, перевірити засвоєння матеріалу та в ігровій або змагальній формі зацікавити учнів у формуванні граматичної компетенції.

Список використаної літератури

1. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5–9 класи. URL: <http://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf>
2. Скляренко Н. К. Навчання граматичних структур англійській мові в школі. К.: Радян. Школа, 1982. 103 с.
3. Johnny Grammar's Word Challenge в Google Play. URL: <http://play.google.com/store/apps/details?id=com.ubl.spellmaster&hl>
4. Oxford English Grammar and English Listening в Google Play. URL: <http://play.google.com/store/apps/details?id=com.oxford.english.grammar.test.ultimate.englishgrammar&hl>
5. URL: <http://play.google.com/store/apps/details?id=com.oxford.english.-grammar.test.ultimate.englishgrammar&hl=ru>
6. URL: <http://play.google.com/store/apps/details?id=com.ubl.spellmaster-&hl=ru>